

Popola Fronto

INFORMA BULTENO INTERNACIA PRI HISPANA LUKTO KONTRAŬ LA FAŝISMO

ELDONO DE GRUPO LABORISTA ESPERANTISTA VALENCIA (Hispanio)
 REDAKCIO KAJ ADMINISTRACIO: STRATO MAR, NUM. 25

NI FLEGU LA LINGVON!

En interna paĝo de ĉi tiu numero, ni represas plenkonsente interesan cirkuleron de modela Federacio de Laboristaj Esperantistoj, kiu per severa tono admonas la fuŝantojn de nia lingvo k sugestas planon por eviti aŭ redukti la damaĝojn, kiujn faras kelke da senpripensaj esperantistoj, tute fremdaj en la literatura vervo k en la gramatikaj labirintoj. Esperanto, en sia movado, estas idealo k instrumento, celo k rimedo; sed, en ambaŭ difinoj, la Fundamento estas k restas ĉiam kiel unika akso.

Komercaj interesoj, privataj simpatioj k eĉ politikaj konsideroj, en multaj recenzoj, pligrandigas la truojn de la kritika kribrilo, tra kiu caŝtebligas, kun aproba stampo aŭ diskreta silento, presajtoj absolute rifuzindaj laŭ lingva vidpunkto. Estas tre karakteriza detalo, ke ĝuste laborista organizo jetas la alarman ŝonon sur la lagon de la esperantismo. Ĝis nun, por multaj, tiel nomataj, neŭtraliŝoj, la laboristaj samlingvanoj estis kvazaŭ kriegantaj revelucioj, por kiuj stilo, formo, beleco k estetiko de la lingvo tute ne validas. Tiu opinio—krom igeme malica—estas erara; tamen oni pruvu lias maljustecon per ĉiutaga superado de sia lingvoscio ĉar, kvankam por larĝaj sektoroj de la proleta esperantismo, Esperanto estas nur rimedo k ne celo, tio neniel signifas, ke la instrumento devas esti nepre fuŝa k malpura. En nia tempo, plej konscia, plej revolucia laboristo, ne estas tiu, kiu mal-diligente laboras aŭ triviale zorgas pri la maŝinaro, sed tiu, kiu, pro intima konvinko, deziras la transformigon de la sociaj metodoj k, ĉiel penante por tion atingi, samtempe ŝatas la laboron, fieras pri sia profesio k flegas la helpajn ilojn, kiuj ebligas al li fari ion utilan por la socio.

Idealo aŭ instrumento, Esperanto ĉiam estas digna k respektinda afero; se por la unuavaloro ĝi bezonas sentemajn korojn, por la dua kvalito ĝi postulas spertajn manojn.

Neniel ni estas adeptoj de iu triviala demagogio, pri tipa proleta senzorgeco, tiom facile ŝatata de tiuj, kiuj vuulas sian mankon de kapablo, aŭ konfesas sian natuon al studo, per jena flatema deklaro: —Ho, ni ja estas nur simplaj manlaboristoj...

Kvazaŭ la arto kompostado de paĝoj aŭ la korekta konstruado de frazoj estus burĝa dilettantismo!

Ĉiu laboristo, nun pli ol iam, devas fariĝi kvalifikita fakulo en sia metio k en siaj politikaj aŭ kulturaj idealoj. Tio signifas, ke esperantista tramisio, ekzemple, lernu diligente gvidi, ĉiam pli glate, la konduklifon de sia tramo k uzi plej trafte—laŭcele plej majstre!—la sintakson, la akuzativon k eĉ la modestajn komojn de nia bela parollilo!

Ni flegu la lingvon!... Jes; ni ellernu ĝin, kiel simplaj manlaboristoj, tio estas, kiel kvalifikitaj proletoj, kiuj samtempe ankaŭ estas kvalifikitaj esperantistoj!

Per la Frukto oni konas la Arbon

Kiam la brigadoj de la Popola Armeo triumfe alpaŝis en la unuajn stratojn de Teruel, ĉiuj faŝistaj gvidantoj, k parto de la ribela garnizono, kun deviga akompano de granda nombro da civilaj personoj—inter ili virinoj k infanoj—rifugiĝis malantaŭ la muregojn de plej fortikaj domoj, kun la intenco rezisti ĝis la eventuala veno de la faŝistaj divizioj, kiujn Franko urĝe liveris por rekoneri la urbon, kies perdon ankoraŭ li ne kuragiĝis konfesi. La stranga konglomerato, el maŭroj, italoj k germanoj, tuj spertis rigore diferencojn inter la fronto de Teruel k la frontoj de Bilbao k Santander. Plej imponaj atakoj, plej furiozaj puŝoj, dum neĝa tempestego, en apoteoza batalego daŭranta ses tagojn, neniel sukcesis starigi kontakton kun la sieĝataj korpusoj kiuj, pro timo al meritita puno, plilongigis la reziston pli ol du semajnojn.

Kiam la espero pri helpo vaporigiĝis, kiam la malsanuloj k vunditoj superis la kvanton el taŭgaj soldatoj, kiam tiuj lastaj ne plu jam volis rezisti, la ĉefa ribela kolonelo rezignis je la gloro k atentis la inviton al kapitulacio. La inferkonsento estis rapida; la dignaj k humanaj kondiĉoj de la Registaro estis akceptataj. Miloj da volontaj k devigaj rezistintoj forlasis la reduitojn en patosa karavano. La promeso, pri respekto al ĉies vivo, fidele plenumiĝis. Niaj soldatoj, post sia triumfo, volis—avidis!—montri kontraston de faŝista k popola kondutoj. Oni forĝis la doloron, de moralaj k fizikaj vundoj, per kora sinteno de heroaj venkantoj antaŭ humilaj venkitoj. Tra la riĉa kolekto de grandiozaj epizodoj, aperas gigante la figuro, de iu simpla soldato, kiu rekonite kaptitajn, kiel murdinton de lia patro, sufokis stoike la impulsojn de venĝemo kondukinte lin garde ĝis la provizora karcero...

Ne estu ni kiel ili! Jene sonoras la fiĉra devizo de nia Popola Armeo ankaŭ en Teruel, kvankam la tieaj faŝistaj kapitulaciintoj ne estas normalaj militkaptitoj. Ili estas ribelintaj militistoj, perfiduloj al Hispanio, rompintoj de juroj k promesoj, rezistantoj al la legitima leĝo, ĝis plej ekstrema horo, malantaŭ la abomeninda ŝirmo de virinaj k infanaj korpoj...

Sur la kapon de tiaj kulpujoj povas fulme fali la drastaj punoj de la milita kodo k neniu rajtus senti skrupulojn pri jura aŭ morala karaktero. Tamen, kune kun la Respubliko, eniris en Teruel la kompato k la humaneco. Oni mangiĝis malsatantojn, oni trinkiĝis soifantojn, al kies korpoj oni ŝanĝis ĉifonojn per puraj k varmigaj vestoj. Kuracistoj k flegistinoj zorgis pri vundoj k malsanoj. Se per la frukto oni konas la arbon, laŭ biblia sentenco, la deklaro de la Teruela episkopo, pri nia ĝentila traktado, utilas al la publika opinio por kompari niajn procedojn kun la krimoj de faŝistoj, post iliaj venkoj en la sudo k en la nordo, kie, post sep monatoj, ankoraŭ rampas la funebra ombro de eŝafodoj k ankoraŭ intermite krakas la pafoj de ekzekutantaj pikadoj. En la sama persekuto ĉiuj falas: baska katoliko, modera respublikano, socialisto, komunisto k anarkisto ĉar, por la monstroj, ĉiu idealista persono estas ja danĝera ruĝulo...

Ni ne estu kiel ili! Ho ne, tute ne! Ni batalas devige k ni mortas, ofere. Ni bedaŭras, ke dum batalo pereas veraj kanajloj apud bonanimaj homoj. Sed, por eviti definitive la fajron de milito k la ekziston de fripono, ne kongruas la kvieteco de pacifisto, kiam la bandito atakas. Ili estas la regreso k ni estas la progreso. Ili estas la teroro k ni estas la justeco. Tial, la Respubliko mem protektas la korpojn de tiuj, kiujn nur la magistratoj serene juĝos.

Ilia ĝojo, en venkitaj regionoj, estis sovaĝa, kun varma odoro de sango. Nia emocio, en liberigitaj urboj, estas infana k romantika, kun aspektoj tiom naivaj k sentimentalaj, ke la sola riproĉo, kiu svarmas tra nia konscienco, tra la histoj de nia koro, estas iu admonanta dubo ĉu ni agis dece traktante malkruele tiujn, kiuj nur kruele scias nin trakti...

Popolo, kiu scias morti, estos neniam sklavo!

LA U. G. T. TROVIS SOLVON POR SIA INTERNA PROBLEMO

Dum kelkaj monatoj, daŭris en la interno de la U. G. T. (Generala Unio de Laboristoj)—Sindikataro sub marksisma influo—diverĝoj, kiuj akriĝis k estis danĝeraj por la unueca agado de la hispanaj laboristoj. Intence ni prisilentis la aferon, ĉar ni ne volis aspekti partianoj de tiu aŭ alia el la tendencoj sin kontraŭstarantaj. Ni, kiel la tuta laboristaro, bedaŭris la situacion, k deziregis, ke, same kiel en la frontoj la soldatoj formas unuecan blokon sen diskutoj, ĉesu ankaŭ la disputoj—sengravaj esence, kvankam gravaj fakte—kiuj dividis la potencan organizon. Feliĉe, ni povas hodiaŭ sciigi kun ĝojo al nia legantaro, ke la afero solviĝis kontentige post kunsido, kiun prezidis franca k-do Jouhaux, Delegito de la F. S. I. (Internacia Sindikataro Federacio). La du samcelaj branĉoj de la U. G. T. jam kuniĝis k post tio oni eldonis manifeston al la proletaro, el kiu ni represas parton:

«Ĝis antaŭ nelonge, la lojala Hispanio elportis gravan malfacilaĵon: La unueco de nia Sindikataro, nepre subtenilo por la defendo de la konkeroj de la laboristoj k por la finvenko de la Respubliko kontraŭ la Faŝismo, estis rompita. Dividite je du tendencoj, Federacioj situis kontraŭ Federacioj, Sindikatoj kontraŭ Sindikatoj, proletoj kontraŭ proletoj. Tiu paŝia polemiko reeĥis eksterlande k domaĝis nian komunan batalon. La Internacia Sindikataro Federacio sendis respon-

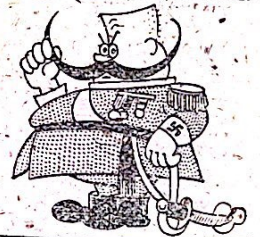
decan kamaradon, kun la celo repacigi la diversopiniantojn. Post kelkaj preparaj kunsidoj, finfine okazis speciala kunveno, kiun partoprenis la Nacia Komitato k aliaj reprezentantoj. Konklude oni aprobis rezolucion, kiu decidas: stari apud la Registaro por hejpi ĝin, defendi la liberecon k la sendependecon de la Respubliko; klopodi por interakordigo kun C. N. T. (Nacia Konfederacio de Laboro) pri komuna programo de konkretaj realigoj, implicantaj ankaŭ plifortigon al la Registaro k foriikigi k pligi la konkerojn jam atingitajn de la hispana laboristaro. La harmonio do, restariĝis interne de la U. G. T. k samtempe la normala funkciado de ĉiuj ties organoj, kun siaj tradiciaj rilatoj kun la Socialista Partio k siaj elkoraj sentoj al la Komunista Partio. Ni prezentas ĉion ĉi, kiel omaĝon al la kamaradoj batalantaj en la frontoj, imite al ilia ekzemplo de unueco en la tranĉeo. La kamaradoj laborantaj en la ariergardo streĉu sian forton, aŭ la postuloj de la milito! Ĉiuj akcelu la laborplanon, senatente al la malnovaj kvereloj».

La manifesto finiĝas per vortoj dediĉitaj al la volo pri venko kontraŭ la Faŝismo, por masoni, sur la venkon, novan landon de liberaj laboremaj laboristoj.

Prezidas la rekuniĝintan U. G. T., Ramon Gonzalez Peña, inteligenta k senlaca pioniro, kiu estas ankaŭ la prezidanto de la Hispana Laborista Socialista Partio.

La Informa Bulteno de la Centra Stabo de la Respubliko diras en unu el siaj lastdataj resumo:

«Ni estas ĵus konkerintaj la naturan pordon (Teruel) de la orienta landparto. Tiu pordo estis okupata de la ribeluloj. Ili povis malŝlosi ĝin k forjeti siajn invadajn trupojn al Sagunto k Valencio. Sed hodiaŭ, ĉiu pordo jam estas nia. Ni mem estas kiuj povas melfirmi ĝin, sed en la kontraŭa direkto. La riĉa marborda mezorienta teritorio ne plu estas en danĝero, kiam nia Armeo minacas la centrajn regionojn de la malamiko. Se la faŝistoj preparis fortan atakon kontraŭ Madrido, la perdo de Teruel profunde meditiĝos ilin pri la malfacilaĵoj, kiujn ili renkontus se ili entreprenus similan aventuron, ĉar ili havus sur siajn flankojn, k preskaŭ sur sian ariergardon, la respublikanajn trupojn.» La ŝtala pugno de la popolo komencas doni decidajn batalojn!

▲ La oficiala germana presagentejo D. N. B. sciigas, ke «ĉiuj kalumnioj de la Papo kontraŭ Germanio, en lia Encikliko de la 31. Decembro, ĥavis nenian efikon ĉar la germanoj estas tre okupataj por sia interna paco».

Jen modela respektopravo, al la Sankta Patro. Tre karakteriza eco de la aliancanoj de Franko, tiu pia katolikaĉo, kiu genufleksiĝas antaŭ la pastroj... se tiuj interkonsentas kun li. Sed se la pastroj ne submetiĝas al lia despotismo, li mortigas ilin per mitralo, kiel en Bilbao, kiel en Gernika...

▲ En solenaĵo klerikala k faŝista, okazinta en Pamplono laŭ la gazeto *Heraldo de Aragon*, el Zaragozo:

«Oni celebris la 24. Decembro, je la sesa k duono matene, la kvaran procesion, organizita de la Episkopo, por preĝi pri la Paco».

Ja, burĝonas simptomoj! Ili ekkomencas babili pri paco. Ĝis nun, eĉ

Grainetoj

la diocezaj moŝtoj mem, nur parolis pri venko k ekstermo al la «ruĝuloj». Sed la popolo ne vane lernis batali!

▲ La Episkopo de Teruel, kaptita en la lasta reduto de la urbo, meinvole liveris al la respublikana komandestro skribaĵon, kies tekston ni kopias:

«Tre plezure mi aŭstas, ke depost mia evakuigo el la Seminario de Teruel, ĝis mia alveno en la fervojan stacidomon de Rubielos de Mora, mi estis traktata kun ĉiuspeca respektado, kiun mi tutkore dankas. Subskribite: Anselmo Polanco Fonseca. -8. Januaro 1938».

Ĉi-okaze ni bone memorigas pri alia episkopo, eksta kaptito de la Respubliko. Temas pri s-ro. Amundarain, kiu nun okupas la diocezon de Valladolid, en la faŝista zono. Oni proklamis, ke ni estis dispecigitaj lin, sed li

restis sana k senvunda. Kaj ankaŭ dankal La faŝistoj ne pardonis lin pro tio k nomas lin ankoraŭ la «ruĝan episkopon», ĉar li rakontis la veron pri la tempo, dum kiu li vivis sub la furmenta jugo de la... aziaj hordoj, kiel nomas nin la nacieca konglomerato.

▲ Inter la interesa dokumentaro kaptita de nia Armeo en Teruel, ĉe la okupo de tiu urbo, estas iu komunikilo el Salamanko ordonante la disigon de la Fervoja Sindikato de «Hispana Falango» (faŝistoj) «okaze de bedaŭrindaj oftaj sabotadoj en la fervojoj, okazigitaj de la marksistaj elementoj, eniĝintaj en la vicajn de la organizo, kaŝante sian ruĝecon».

Vana pretendo estas ja konsistigi sindikatojn per faŝistaj laboristoj, ĉar efektive la faktoj pravas, ke la proletaro estas absolute antifaŝista. La frankistoj jam plene spertis, spertas k spertos tiun ĉi simplan veron.

PLANOJ RENVERSITAJ

Kvankam ĉi tiu artikolo de Yves-Marie Goelo jam aperis en kelkaj ĵurnaloj internaciaj, ni represas ĝin kiel interesan dokumenton pri la celoj k planoj de la faŝistoj, tiom profunde konsternitaj nun pro la perdo de Teruel.

La granda ofensivo de Franko estas ĵus disartikigita, pro la impona puŝo de la respublikanoj, en la fronto de Teruel.

Tro bombastaj anoncoj, pri decidaj atakoj, de la ribela Stabo, permesis al la Supera Komando de la Respubliko malligi la fadenojn de la batala koalizio, kiu, laŭ supozo de Salamanko, estus la lasta k decida.

Franko, kun sia Stabo, ne povis ĝustatempe elekti unu el la tri jenaj solvoj, kiuj sufiĉe loge tentis:

UNUE.—Atako en la suda fronto, en direkto al Almerio k poste al Kartageno, kies grava haveno, ĉe la Mediteraneo, estus la ĉefa celifaĵo.

DUE.—Atako kontraŭ Gvadalaharo k Madrido.

TRIE.—Atako, tra la frontoj de Aragono, celante trafi la bordojn de la Mediteraneo.

Ĉiu atako tiel prezentas malsamajn aspektojn: Atako en la suda fronto, en direkto al Almerio k al Kartageno, povus oferti la ŝancon redukti la amplekson de la blokendaj marbordoj. La ribela eskadro, efektive, disponas nur je malgranda nombro da ŝipoj por asekiuri nun taŭgan blokadon, kiu, pro zono tro longa, estus certe senefika. Por atingi tiun kvaliton minimume, estas necese unue malgrandigi la longon de la registara marbordo. Plie, oni povus aspiri duonigi, je du partoj, tiun saman fronton per konkero de Kartageno, grava ŝipa baseno por la Respubliko. Tiu operacio prezentis tiel du avantaĝojn por la ribeluloj: Bona sukceso aperis kun relativa facileco k la entrepreno ŝajnis kosti malmultajn perdojn pri homoj k materialo.

La faŝistoj estus atakante plej forte, pro la ebenco de la tereno, aktive utiligante siajn motorigitajn elementojn kun la moderna artilerio, kies stokon ili treege pligrandigis. La klimato, sufiĉe milda, estus favora por daŭra utiligado de la aviadiloj, kiujn tre abunde posedas la trupoj de Franko. Sed, tiu ĉi operacio, eĉ kun plena sukceso, ne estus ankoraŭ decida. Ĝi permesus nur blokadi kun ioma efiko. Neniu plil Sen forgeso pri la registaraj rimedoj. Nenia subita solvo do povus salti de ĉi tiu aventuro. Tamen, urĝe-tion postulas ĉiuj helpantoj, plej obstinaj k fanatikaj, kiuj dancas ĉirkaŭ Franko; precipe estas senpaciencaj la italoj, kiuj grumbas pro la senfineco de la milito, kiun ili certe ne fidus rezisti finance multan tempon. Antaŭ la rapidemo

de la italoj, fajfis alia solvo: Fortega atako al Madrido!

Al tiu operacio puŝis du motivoj:

a) Havigi, al la italaj kunlaborantoj, okazon ĝui revenĝon pro la malvenko en Gvadalaharo, sur la sama loko k preskaŭ dum la sama momento de ĝia unua datreveno. Tiamaniere, la celo estis multe pli politika ol taktika...

b) Psikologia faktoro:

Humiligi Madridon k per tio vundi la fervoron de la respublikana ariergardo, impresante samtempe la mondon, precipe Anglion.

En ambaŭ kazoj, ofensivo destinita al la «propagando» nur rajtas revii pri tio, sed neniel pri nepra finvenka rezultato. Restis la tria solvo: Atako tra la fronto de Aragono.

Tiu ĉi atako devus esti fortega. Ĝi havus la celon likvidi, per unu sola bato, la Respublikon duonigante ĝin. Se tio efektiviĝus, la minaco por Madrido estis nepra, same kiel la danĝero por Katalunio. Tamen, la atako tra Aragono entenis gravan riskon: Se unu venko povus decidigi la sorton de la milito, ankaŭ unu fiasko povus alporti veran katastrofon.

Ĉiuokaze, tiu marŝo kostus grandajn damaĝojn al la armeo de Franko ĉar la respublikanoj jam ŝirmis sin per tre masivaj fortikaĵoj, post multaj monatoj sur tre solidaj k bone aranĝitaj pozicioj. Ilia materialo estas preskaŭ unuaklasa, k eĉ la tereno, kiun ili okupas, taŭgas perfekte por ĉiu ajna defensivo. La brigadoj deĵorantaj ĉe la diversaj sektoroj estas zorge elektitaj.

Dum longa tempo, la ribela-Stabo dubis inter la tri projektoj. La lasta estis la plej ŝatata; ĝi donis pretekston por liveri, en unuan vicon, ĉiujn restintajn maŭrojn k italojn, kiuj multe klopodus por alproksimigi la triumfon. Tiu ĉi taktiko petolis vigle per duobla avantaĝo:

a) Gajni la militon dank' al impone apoteoza batalo.

b) Ofere likvidi la maŭrajn k italajn kontingentojn k elimini per tio la kaŭzojn de la plej tikla konflikto en la faŝista Hispanio. Franko devis elekti, tra la fluo de la influo de siaj multenombraj konsilantoj, flankon inter la gloro de generalo k la respondeco de ribelestro.

Ĉiuj, tiuj duboj, konsultoj k hezitoj, donaciis tempon al la Centra Stabo de la Respubliko, rigore organizita intertempe, por studi la bruan frapon, kiu renversis ĉiujn planojn de la malamiko ĉe la fino de la jaro.

La apogo de la internacia Demokratio

EN ASTURIO ANKORAŬ RESTAS HEROOJ

Iu kamarado el Asturio, ĵus veninta al niaj vicoj tra la fronto de Teruel, konfirmas la onidirojn, kiuj ĉirkulas pri la epopea rezisto de niaj soldatoj en la Nordo:

Ankoraŭ restas en Asturio, tra la montoj nomataj «Pintoj de Eŭropo», batalionoj, kiuj bataladas kontraŭ la okupantoj de la regiono. Ili sin defendas k eĉ kelkfoje atakas la malamikajn taĉmentojn k dekumas ties rotojn. Tiuj heroegaj kamaradoj sentas viglan malamon al la Faŝismo, malamo kiu grandigas ĉiufoje, kiam ili ŝciigas pri la abomenaj krimoj de la faŝistoj, murdantaj la socialistojn de Sama k la anarkistojn de Felguera.

Kun tiaj soldatoj, estus neeble al la invadistoj konkeri la Nordon se la Ne-Interveno ne enkatenigus la manojn de nia Respubliko.

Plurfoje estas dirite, ke nur kun helpo de niaj ĉas-aviadiloj, al kiuj estis malpermesate traflugi la sudon de Francio; ankoraŭ nun flirtus la trikolora flago de Hispanio en Bilbao.

Antaŭ tiuj abruptaj montaroj, okupataj de soldatoj kies brustoj estas ankaŭ montoj, la trupoj de la perfidigo fiaskus seninterrompe, malgraŭ la persista k grandkvanta subteno de «naciaj» italoj k germanoj.

La nordo de Hispanio povus esti tiam la truo, tra kiu estus forfluinta la vivo de la Faŝismo. Ne estis tiel k pri tiu kulpas la Ne-Interveno. Jen estas, kiel escepta pruvo pri nia aserto, la nekredbla rezisto de tiuj herooj, ankoraŭ nun kontraŭstarante la invadistojn en la fieraj suproj de la heroeca Asturio, kies martireco donis tempon, por reorganizigi, al la veteranaj brigadoj el kiuj amplekse konsistas la Popola Armeo.

DIGNA KAJ OPORTUNA RESPONDO

La Ministro pri Internaj Aferoj, k-do Zugazagotia, socialisto, akceptita viziton de redaktoro de la angla gazeto Manchester Guardian, kiu faris al li demandojn: Ci-sube, ni ekstraktas la tujan respondon:

•Dumaniere montriĝas la eksterlanda oficiala opinio pri nia milito: Ambicia sciivolemo k stulta sciivolemo! Estas ambicia, la sciivolemo de tiuj, kiuj deziras koni la signifon de nia milito, kiu dekomence ŝajnis ribelo de militistoj k tiuj transformiĝis je invada milito. Tiun klaran proceson ankoraŭ ignoras multaj personoj, precipe ĉar la internacia politiko de la kancelarioj damaĝis la Respublikon. Oni rifuzis al registaro de lando, kiu estis en amikecaj rilatoj kun ĉiuj, la rimedojn, kiujn ĝi bezonigis por alfronti la internan ribelon k restarigi la ordon. Tiuj militrimedoj, bezonataj de la registaro—legitima registaro!—estis ofertitaj k aĉetitaj pere de klaŭzoj en komercaj traktatoj. Ni rajtis ricevi tiun materialon k oni rifuzis ĝin al ni, ĝuste kiam ĝi estis al ni plej necesa. Ĉu oni pensis, ke Hispanio kontraktis liveradon de armiloj por konstrui lernejojn k universitatojn?

Estas jam tre malfrue, por ke ni ankoraŭ proklamu la konatan veron, ke Italio k Germanio eksperimentadas sur nia doloriĝinta hejmlando—sen doloro siaflanke—la batalilojn, kiujn ili produktas por tute nemisteraj celoj, kiuj ne limiĝas al Hispanio. Mĉditu pri tio angla k franca popoloj! Neniam tiel skandale, fremdaj potencoj pretenadis tordit perforte la vojojn k dezirojn de libera popolo, antaŭ la indiferentaj nazoj de respondecaj nacioj, kiuj emfaze parolas pri la juro internacia.

Jen estas la hispana problemo k estas tute senutilaj la sentimentaltaj reagoj, kiujn kelkaj landoj tre ŝatas. La milito estas tre serioza fenomeno k Hispanio rajtas ricevi helpon por malhelpi la disvastigon de tiu malbonaĵo. Oni ne plenumis la neprajn devojn, al ni ŝulditaj. Krome, oni superŝutas nir per ĉiuspecaj malsatindaj sciivolemoj.

—Kion vi faris pri viaj artaj trezoroj? Kion pri la bibliotekoj? Kion pri viaj oraj rezervoj? Kio okazis al iu sinjoro blonda, kies patro posedis bastonon? Kaj la Respubliko estas devigata foje, refoje k ankoraŭfoje pruvi, ke ĝi zorgas tiel bone kiel povus k farus Francio aŭ Britio, pri ĉiuj siaj materialaj k moralaj valoroj. Tra la mondo iras atestoj senpartiaj, el bonfamaj personoj en la intelektaj sferoj, pri la fervoro per kiu la Respubliko zorgis k zorgas pri siaj muzeoj k bibliotekoj, ĉar la Respubliko estas Hispanio. Sed tiu vero ne aperas sufiĉe klara al tiuj, kiuj obstine en sia stulta sciivolemo, forgesas la fakton, ke ni faras kruelegan militon devigate, k venas por demandi al ni pri iu blonda aŭ bruna homo, kies patro havis bastonon. Kio okazis al li? Okazis same kiel al tiom da miloj k miloj da hispanoj. Ke li mortis sen lasi postsignojn. Kiel oni mortas en batalo. Kiel ĉiutage riskas sian vivon, ĉiuj, kiuj fordonas al la Respubliko siajn streĉajn klopodojn. Preteksti tiun veron por fari sekteman politikon, estas fia konduto, kiun oni tre malfacile povas kontraŭstari.

Hispanio, la hispana popolo, havas siajn fervorojn k estas memkompreneble, ke ĝi ofendiĝas kiam oni tuŝas ilin. Sen ili, kio postrestus en ĉi tiu horo el nia sendependece? Germanoj k italoj trudus, per siaj brutecaj legkodoj, la kondiĉojn de nia kolonia servuteco. Vi, prokuroroj demandemaj, kion vi faris por helpi nin?

Ĝis nun, vi nur faris jenon: ofendi nin!

La Patro de la Nepo de la Avo

Sepdekjaraga geedza paro, kiu loĝas apud ŝoseo, akceptita granda entuziasmo la venon de la Popola Armeo. La mohejmo transformiĝis je provizora kazino por roto de militistoj.

La soldatoj, la muloj k eĉ la materialo ĝuas la fervorajn zorgojn de tiu paro da simpatiaj gemojnuloj. La edzo estas kontenta, ke li devigas ĉiun soldaton sidi apud la forno k tiu glason da nigra vino. Sata de ĝojo pro nia venko, li ne paroli al ĉiuj pri sia filo, kvazaŭ kiel neforigebla obsedo:

—Ĉu vi ne konas mian knabon? Ho, li batalas en la armeo la Respubliko, ekde la unuaj tagoj de la ribelo. Kiam la kamleviĝis kontraŭ la popolo, mia filo estis en najbara vilaĝeto, kaj ĉante kiel plugisto. Venis la civilgardistoj k tuj komencis la mentoj por la maldekstruloj. Mia knabo povis forkuri k aligita bataliono da milicanoj. Estis agrable scii, ke li restis en la primaj sektoroj. Ĉiŝofeje, kiam mi aŭdis pafojn el tiuj montoj, ĉian diris, por mi mem, tre plaĉe: «Ekstermu ĉiujn faŝistojn, fileto, ĉi estas malamiko de la malriĉuloj. Ho, fulmotondro! se mi estus juĝo».

Kvankam la faŝistoj sciis, ke mi estas respublikano ekde infana aĝo, ili ne mortigis min ĉar mi ŝajnas nun tro kaduka. Malgraŭ tio, oni devigis min plenumi la pezan taskon porti akĉiutage, per kruĉo, al la parapetoj de la «Dento» (*).

Iun vesperon, revene de tiu laborego, el arbustoj saltis knabo kiu ĉarĉaŭprenis min tre forte. Mi ekpensis, ke oni volis mürdi min. —Ne timu, patro, ĉar estas mil—flustris, ĉe mia orelo, amfamilia voĉo, kiel eĉo de pasinta feliĉo.

Efektive, estis mia filo, kiu transpasis la malamikan tranĉon preter la fluo de la rivero. Post tiu vespero, li vizitis min multfoje, malgraŭ la faŝistaj gardistoj. Vi ja povas kompreni la ĝojon kiu ŝprucis el mia koro, kiam la knabo rakontis pri la agrabla sub la standardo de la Respubliko. Dikaj larmoj fluadis el liaj okuloj, ekaŭdinte ke, trans la parapetoj, la fekundaj valoj ĉe bordo de la rivero, ĝis Valencio, estis ĉiuj plene prisemite kolektive prilaboritaj de humilaj kamparanoj, al kiuj la Registaro mem aĉetas la rikolton de pomoj pagante tiajn fruktojn laŭ bona prezo. Dum la banditoj de Teruel—sciintaj nur persekuto

(* La «Dento de Teruel» estas abrupta rokego en la ĉirkaŭaĵoj de la urbo.

En nia speciala milito, la tranĉo ankau estas lernejo. Tie, la analfabeta soldato lernas legi k skribi. Ĉiu malkiera brigadano akiras elementajn sciojn pri ekonomio k politiko, pri la motivoj k celoj devigantaj lin forlasi la hejmen, prenii armilojn k aŭportii la pezan vivon de aktiva batalanto. Komisaroj k oficiroj, krom socialaj aŭ teknikaj gvidantoj, estas egale afablaj kamaradoj k fervoraj instruistoj, kiu modias tre pacience la virgajn spiritojn de miloj k miloj da uniformitaj junuloj evide rigardantaj, unuen fojon sen vinda de malklereco, mirindajn horizontojn ĉiam pli k pli vastigotajn, sen la fatamorgano, laŭ ritmo de ĵes kreskanta intelekta kapablo.

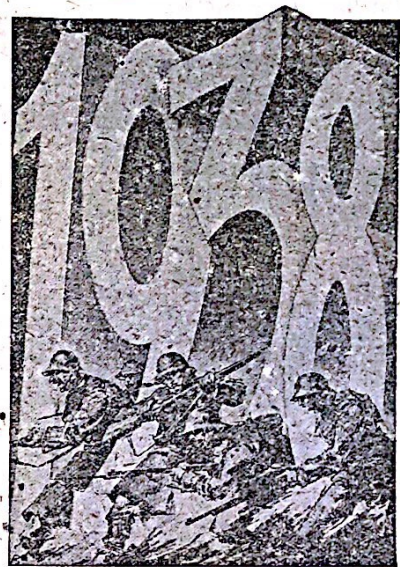
Esperanto, nia lingvo internacia, kiel forlika branĉo de popola kulturo, ludas reliefe sian rolon en tiu nobla k eduka tasko. Niaj esperantistaj amikoj, multaj el ili kun altaj komandaj rangoj, distigitaj tra ĉiuj frontoj, profitas la tempon, dum momentoj de ripoz k enuo, por transformiĝi tre

EĈ TIE PROMAS ESPERANTO...

plaĉe je pacaj bataloj, kiel rigardante al la armeanoj pri unu lingvo, komune al ĉiuj homoj de la mondo, kies racia solvo jam ekzistas, jam funkcias, jam utilas... La teorio cedanta al la praktiko; la propagandistoj farigis liceo, kia estas la sur la batalkampoj, ekde la instruistoj, kiuj modias tre pacience la virgajn spiritojn de miloj k miloj da uniformitaj junuloj evide rigardantaj, unuen fojon sen vinda de malklereco, mirindajn horizontojn ĉiam pli k pli vastigotajn, sen la fatamorgano, laŭ ritmo de ĵes kreskanta intelekta kapablo. Esperanto, nia lingvo internacia, kiel forlika branĉo de popola kulturo, ludas reliefe sian rolon en tiu nobla k eduka tasko. Niaj esperantistaj amikoj, multaj el ili kun altaj komandaj rangoj, distigitaj tra ĉiuj frontoj, profitas la tempon, dum momentoj de ripoz k enuo, por transformiĝi tre

disemita] de niaj bravaj kolegoj, en ĉiuj liberaaeraj universitatoj, sur la fronto de la demokratio, estas sialtempe fekunda rikolto de belaj steloj en urboj k vilaĝoj, kie laboras k loĝas, kun gajnaĵa paco, ĉiuj civilanoj, kiu hodiaŭ—pro sapinta devo k sama honoro deiri tuj la Renĉeron de la Faŝismo—kunigas hazarden en ĵrajĉco akiritinta meritojn por supera kategorio de Akademio...

Nur dank! al Esperanto, la varma kareso de la frata eksterlanda solidareco atingas rekte eĉ la plej avangardajn parapetojn. Kovertoj, kun ekzoitaj markoj, alflugas ĝis la manoj de la tranĉeanoj malicite felicitaj, pro la miro de ties rigardoj. Tiel, ĉi, en la bataloj, ĉiuj populiforta esperantistoj perceptas admirajn anstataŭ moko]. Sed oni, komplezene k gentile, malkovras la sekreton de sia privilegio per plia k plia verbarado por dense paraleligi, en Hispanio, la pereo de la stranio kun pozitiva venko de la verda stelo! Ludoviko HERNANDEZ

KONSIDEROJ POST UNU JARO

Se, dum la unua tagiĝo rozkolora de la nova jaro, ni turnas la rigardojn k la pensojn, al la sama dato de la pasinta jaro, certe ne mankas motivoj por alpaŝi plenespere sur la freŝan vojon.

En la komenco de pasintjara Januaro, niaj milicianoj haltigis, apud la rivereto Jarama, la faŝistajn regimentojn, kiuj, sub rekta komando de germanaj oficiroj k sub protekto de multaj aviadiloj k tankoj, antaŭenmarŝis en direkto al Madrido. Poste, la ebenaj kampoj de Gvadalarajo atestis pri senorda forkuro de la fanfaronaj italaj divizioj. Preskaŭ samtempe, la kuraĝo de la nova popolarmeanoj venkobatis, en Andaluĉio, la brigadojn, kiuj celi rabi al la Respubliko la valorajn-hidrangajn minojn de Almaden.

Nia unua granda ofensivo kontraŭ Brunete, en Julio, malkovris al la mondo, pro rapideco k disciplino, la efikon de niaj propraj rimedoj. La faŝistoj, post la surprizo, reagis per plej impona kontraŭofensivo, kiu helpo de centoj k centoj da plej modernaj aviadiloj. Tamen, la atako haltis ĉe la rando de Brunete mem, pro la taŭga rezistokapablo de niaj soldatoj, en la fortikaĵoj de la konkeritaj pozicioj. En la sudaj sektoroj de Madrido, la vana pretendo kapti la gloran ĉefurbon ricevis adekvatan punon...

La reorganizado de la Armeo, sub unueca komando, la vigla disvolviĝo de la Industrio k la metoda preparo de larĝaj rezervoj, ebligis jam entrepreni vastajn ofensivojn. Laŭ nia signo, niaj soldatoj ekatakis en Aragono sur fronto el cent kilometroj, konkerante ampleksan teritorion kun multenombraj vilaĝoj, inter kiuj elstaras Belchite.

Post tiu epizodo, la iniciatemo pri ritmo de la milito jam apartenas al nia Armeo, en ĉiuj frontoj senescepte, de la Pirineoj ĝis Andaluzio. La brila ofensivo, en la norda Aragono, poluris ankoraŭ pli la meĉanisman de ĝia tekniko, la rapidecon de ĝiaj movoj k la efikon de ĉiuj atakoj de la militaparato de la hispana popolo.

Kaj nun, la mirinda realo de Teruel!

RADIO-AMATOROJ!

Esperantista Artistaro disaŭdigas teatraĵojn: La 17. Januaro per radiostacio P. T. T. PARIZO je la 22'45 oni ludos «La Paco»; la 24. Januaro, je la 22'45 «La Burĝa Nobelo» de Molière; k la 31. Januaro, samaj loko k tempo, «Sokrato». — Skribu viajn impresojn al:

Esperantaj Disaŭdigoj. 107, rue Grenelle. PARIS 7 (Francio)

MOZAIKO

● La fama ĉeĥoslovaka dancistino Mirza Holdzbajova aranĝis artajn vesperojn, en diversaj urboj de respublika zono k eĉ en la fronto. Ŝi destinas ĉiujn enspezojn por la junularo. Antaŭ ol foriri el nia lando ŝi donacis la sumon da 31.000 pesetojn al koncerna komitato. Jen trafa ekzemplo de solidareco inter artistoj internaciaj k hispana popolo.

● Dum la dua-semajno de Decembro, la komitato de filmartistoj en Hollywood cirkuladis specialan poŝtmarkon, kies kromprezo estas destinita al hispanaj infanoj. Sur ruĝa fono speciale estas presitaj literoj, kio plivalorigas la prezon por kolektantoj. Per tiu enspezado oni aĉetos ludilojn k vestaĵojn por malfeliĉaj infanoj. La organizado estas sub protekto de multaj altranguloj, inter kiuj Lloyd George, Dukino de Atholl, Herriot, Cardenas k aliaj eminentuloj.

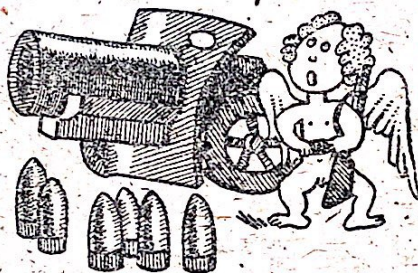
● Jen tute neatendita aspekto de la faŝista rezistado en Teruel. Ili konstruis parapetojn per sakoj da tritiko, ĉar ili ne havis sablon. Dume, virinoj k infanoj mortis ĉiutage pro malsato.

● Nia milito ne malhelpas la kulturon. La profesoro Duperier, de nia Madrida Universitato, ĵus vizitis en Londono la «Reĝa Societo pri Fiziko», la «Reĝa Societo pri Astronomio» k la «Reĝa Societo pri Meteorologio», kie li paroladis pri nia nuntempa kleriga aktiveco. Post reveno li tuj rekomencis sian taskon en laboratorio.

● En Parizo nia eksministro Alvarez del Vayo deklaris al ĵurnalistoj: «Kio okazis dum lastaj tagoj en la fronto de Teruel, estas sufiĉe grava ayerto por tiuj, kiuj pensas pri ebla aranĝo inter respublikanoj k faŝistoj. Ĉiuj devas konvinkiĝi pri mia pravo, kiam mi asertis, en Genevo, ke tio estas simpla fantazio. Hispana

nio ne havas venĝeman senton, sed ĝi firme decidis venki la faŝistojn k forpeli la invadintajn fremdulojn. La milito nur finiĝos per la venko de la Popola Respubliko».

● La 28. Decembro venis en haveno, apud Gibraltaro, faŝista motorigita kolono, kiu konsistas el tri mil solda-

La Paco pretigas sin al defendo!

toj. La kolono daŭrigis la vojaĝon, per veturiloj italaj Fiat k ĝi estas tute komandata per germanaj oficiroj.

● Dum decembra monato estis fuzilmortigataj en Bilbao 147 personoj, k kondamnitaj al mortpuno pli ol mil. La karceroj estas plenplenaj. Dum sama monato estis forpelataj pli ol kvardek baskaj pastroj.

● Tra montoj plej abruptaj, batalas ankoraŭ, en Asturio, kelkaj batalionoj da ministoj, kiuj ĝis nun ne kapitulaciis. La provincestro publikigis ordonon pri submetiĝo, sed neniu obeis, ĉar ili spite al ĉiuj malfacilaĵoj sukcesas. La faŝistoj ne ankoraŭ povis venki ilin. Kelkaj batalionoj da faŝistaj

trupoj, senditaj por ilin albatoli, revenis jam tute renverse detruitaj.

● La okazaĵoj, en Rumanio k Egiptio plene pravigas nian aserton pri tio ke nia lando nur estas la unua paŝo en la marŝo, kiun elektis la Faŝismo. Poste jam venos aliaj landoj...

● En la poŝta oficejo de Tetuan (Hispana Maroko) oni malkovris kelkajn pakaĵojn, kiuj entenis bombojn k kiuj estis destinataj al faŝistaj aŭtoritatuloj. La pakaĵoj devenis el Maroko mem. Tio bone pruvas, kia estas la situacio en tiu «faŝista paradizo».

● Ĉiuj italaj gazetoj, fanfaronis pri la itala partopreno en la batalo de Teruel. Ili asertis ke la itala artilerio, la italaj aviadiloj k batalionoj de «Nigrasagoj» ĝin partoprenis. Nun, kiam ili jam fiaskis, kies estos la kulpo?

● Franko ne estras nur faŝistojn; li ankaŭ estras la malhonoron k la mensogon. Jen la rezulto de lia konduto: kelkaj eksterlandaj ĵurnalistoj estis invitataj ĉeesti Teruel por konvinkiĝi, ke la «ruĝuloj» ne ĝin konkeris. La ĵurnalistoj fidis liajn vortojn k vojaĝis al Teruel, sed kelkajn kilometrojn, antaŭe de la urbo, ili atingis la batalfronton, tiom malfeliĉe ke kanonkuglo trafis ilin. Johnson, korespondanto de usona gazeto *Spur*; Richard Sheephanks, korespondanto de agentejo *Reuter*; Neil, korespondanto de *Associated Press*, mortis k Philby, de angla gazeto *Times*, restis grave vundita.

● En Teruel estas kaptitaj: Episkopo, tri koloneloj, 40 oficiroj, la provincestro, du mil soldatoj, mil batalantaj civiluloj k mil kvin cent vunditoj; nur dum la lasta kapitulacio. Ĉiuj kaptitoj k forkurintoj koincidis asertante, ke la oficiroj manĝis k trinkis dum la virinoj mortis k mortmalsatis.

● La 6. Januaro, vespere, komencis ekfunkcii la radiostacio *Radio-Teruel* je la servo de la Respubliko. Tamen la 9. Januaro, Salamanko ankoraŭ anoncis, ke la urbo ne estas konkerita de la respublikanoj. Ni havis tiam

jam eĉ ni la tutan urbon, la civilajn, militajn k ekleziajn aŭtoritatojn, k la ĉirkaŭaĵojn.

● La franca konsulo en Irun k liaj tri kelpantoj, estas arestitaj de Franko. La franca registaro energie protestis, sed ili ankoraŭ dormas en malliberejo. Eble ili meditas pri la «patriotoj», kiuj libere konspiras en Francio mem...

JUNA LEGANTO!

Ĉu vi scias, ke aperas speciale—nur por vi—tre ŝatinda gazeto?

LA JUNA VIVO

MONATA ORGANO POR LA JUNULARO KAJ LA KOMENCANTOJ

Redakcio-Administracio
WEST-GRAFTHIJK
(N. H. Nederlando)

JARABONO:
Nederlando: 0'80 guldeno
Aliaj landoj: 11 fr. fr. 0'70 dol.

LA ANTIFAŝISTOJ ANKAŬ DEVAS MAJSTRI LA LINGVON!

Kua peto pri publikigo, ni ricevis de la Federacio de Laboristaj Esperantistoj por la Nederlandlingva Regiono, jenan ĉirkuleron pri kies enhavo ni plene konsentas k promesas laŭblan apogon.

POR PURA LINGVA EVOLUO

La Esperanta literaturo progresas. Ĉiujare aperas novaj verkoj, originalaj k tradukitaj. Kaj dume la literatura lingvo evolutas. Talentaj aŭtoroj k tradukantoj klopodas pliriĉigi la lingvon per rimarkindaj formoj, interesaj esprimoj, ĉerpitaj el fontoj naciaj, tipe Esperantaj k trafe logikaj dirmanieroj.

Nia ĝojo pri tio estus tamen pli granda k plena, se en la amason da jam ekzistantaj Esperantaj libroj ne enŝteligis de temp' al tempo verkoj, kies lingva kvalito, stile k gramatike, estas nepre konĉdamninda. Evidente la tro laŭdata «faĉileco» de Esperanto tentas kelke da skribemaj k nepre nekompetentaj esperantistoj, siamaniere plivastigi la literaturon. Sed plivastigo k evoluigo estas faktoj neĉiam egalaj. Al la Esperanta afero unu netaŭga libro povas diversmaniere kaŭzi pli multe da malbono, ol cento da taŭgaj verkoj kaŭzas da bono. La netaŭga libro miskreditigas Esperanton ĉe la publiko, konĉdukas ankoraŭ studentajn esperantistojn sur vojon lingve eraran, k multe malhelpas la veran evoluigon de la literatura lingvo.

Precipe en la lastaj jaroj la nombro da fuŝverkoj grandigis timige. Ni devas konstati, ke kelkaj aŭtoroj k tradukemuloj en siaj plumproduktoj

tiom malproksimigis de la Zamenhofa stilo, ke la legantoj preskaŭ forgesas la fonton de nia literatura lingvo, pro kio reveno al pura Esperanto fariĝis postulo jam urga.

Krom tio la recenzoj en la Esperanta gazetaro pri nove aperintaj verkoj montriĝis ne senescepte fidindaj. Unue, plurajn recenzojn redaktas homoj, same nekompetentaj kiel pluraj libroverkintoj; due, komercaj interesoj ludas en tio jam tro gravan rolon.

Pro ĉio ĉi fariĝis necese, ke la esperantistoj, dezirantaj bari la vojon al plua fuŝado de la lingvo, mem okupu sin, pri tiu ĉi afero. Konscia pri tiu neceso, F. L. E. en sia laste okazinta kongreso decidis fondi komitaton, kies tasko estu pristudi tiun ĉi daŭre kreskantan malbonon k ellabori rimedojn por kontraŭagi ĝin.

Tiu ĉi komitato, konsistanta el k-doj Buis, Degenkamp, Faulhaber k Makkijnje, jam komencis funkcii. Ĝi klopodis ellabori programon, laŭ kiu oni povas agi bonefike. Sed ĉi tiu grava laboro estas tasko ne ekskluzive de F. L. E. Por atingi nian celon ni nepre bezonas kunlaboron de organizadoj k privataj personoj ekster F. L. E. k precipe internacie. Kvankam do ne havante jam fiksitajn laborprogramon, ni jam alvokas ĉiujn organizaĵojn, instituciojn, eldonistojn, redaktorojn, verkistojn k aliajn per-

sonojn, ludantojn en nia movado tian rolon, en kia ili kapblas helpi al realigo de nia celo, ke ili informu nin, pri siaj konsento k preteco kunlabori. Ni fidas, ke multaj influaj esperantistoj konsentos pri nia plano, por ke ni komune povu tiom pli radikale ekstermi la malbonon enŝteligintan en nia literaturo, barante la vojon al plua fuŝado de la lingvo k plene malfermante la vojon al vera, internacia evoluigo de Esperanto, sur bazoj logika k Zamenhofa.

Dum la korespondado pri la labormetodoj la komitato ne restos senage atendanta. Ĝi decidis atenti la recenzojn pri nove aperintaj libroj, se eble mem legi tiujn librojn k, en okazo de malprave favora recenzo, publikigi sian opinion pri la verko koncernata k ĝia erariga recenzo, por averti la legemajn esperantistojn kontraŭ tiaj eldonaĵoj.

Ni esperas, ke sekve de tiaj avertoj ne nur la legantoj fariĝos pli elektemaj, sed precipe la eldonistoj fariĝos pli kritikaj k la nekompetentaj tradukemuloj k lingvofuŝantoj ne havos plu tiom vastan eblon «regali» la esperantistaron per legaĵo lingve maltaŭga.

Ĉiu, kiu deziras, ke Esperanto evoluu logike k internacie, konsciu, ke ĉiu fuŝverko estas malhelpo kontraŭ tiu evoluigo. Li ne resignacu en la malbono, minacanta la lingvon, sed streĉu siajn fortojn por ekstermi la malbonon.

LITERATURA KOMITATO

Adreso: G. J. Degenkamp
Rietsiraaf 40, Utrecht

NOVA HISPANIO

Ne estas dubo. Kiam Hispanio estos eliginta el sia tragika krizo, ĝia romantika karaktero estos malaperinta. La dekoracio restos sama, eĉ tie, kie la milito okazis. Sed la akregaj spertoj elportitaj de tiu popolo, estos ĝin skuinta tiome, ke ĝi tute transformiĝos.

La modernaj transformiĝoj estas tiel rapidaj, k la meĉanikaj progresoj kondukas nin tiel fulme, ke ne plu estas loko en la mondo por la malprogresemaĵoj — konsistigantaj ties pitoreskan rezervaĵon — konĉdamnitaj evolui al ŝablona tipo. Du grupoj loĝadis margene de Eŭropo, zorge gardante sian apartan indidivecon. La eventoj, pli fortaj ol ili, devigas ilin eniri la rondon. Kiu estis Hispanio? Nenio. Kiu okupis sin pri ĝi? Nenio. Kian rolon ĝi plenumis en la eŭropa ŝaktabulo? Nenian. Vojaĝplano por ŝvolemaj karavanoj, veturcelo por turistoj amantaj la folkloron. Toreadoroj, ciganoj, kastanjetoj, mantiloj... Same kiel ekzistas hodiaŭ unu plia nacio en Oriento,

morgaŭ ekzistos alia en Okcidento. Versajne, unuiginta ŝtato ŝprucos el la nuna milito. Speco de Federacia Respubliko ŝajnas esti la plej taŭga modelo por Hispanio.

Aro da junaj gvidantoj, la plej multo el ili kun socialisma edukiteco, ĉiuj havantaj modernan spiriton, estos la anstataŭantoj de la antaŭaj ĉarlatanoj. La malkapabla armeo, kun siaj ses cent generaloj por cent mil soldatoj, estos anstataŭata per potenca Popola Armeo, forĝita en bataloj, instruita k armita. Estos necese kalkuli pri Hispanio, same kiel oni nun kalkulas pri Sovetio.

Tiu, kiu ne vidas tiun realon estas blindal Malsaga estas tiu, kiu aljuĝas pli da valoro ol simplan epizodon, al la fanfaronado de Franko, rifuzita de ok dekonoj el la landol La Historio havas neeviteblajn leĝojn, kiujn ne povas aliigi la sensencaj fantazioj de ĉu Mussolini. Ekde nun, la Iberia Respubliko designiĝas ĉe la Eŭropa geografia karto. Adiaŭ al la romantika Hispanio k saluton al la novnaskiĝanta popolo!

ANDREO MORIZET

Franca senatano

La popola Esperantismo estu, sen makulo, la plej brila Esperantismo!

NIA MUNICIO

Valencia Esperantistaro	104'65	ptoj.
F. F.—Mora.	25	
J. C.—Guadalajara.	12	
S. M.—Centra fronto	10	
M. R.—Alcañiz	25	
A. C.—Alcañiz	29'55	
J. G.—Baza	10	
E. V.—Benicalap.	10	
A. S.—Teruel.	20	
S. P.—Polan	25	
F. G.—Sarrion	25	
G. G.—Viver	10	
L. P.—Caste.	10	
R. A.—Pozoblanco.	25	
J. T.—Albacete	10	
E. P.—Barcelona.	40	
H. M.—Albacete.	40	
M. G.—Farlete	50	
J. R.—Sosa	10	
R. T.—Skiffekos.	6	ffr.
N. T.—Malakoff	20	
L. A.—Saint Raphael	20	
V. M.—Olomouc.	20	
J. L.—New York.	28'57	
Lab. Esp. Grupo.—Nittedal.	42'65	
R. F.—Tours	20	
E. T.—Mosjoen	10	
J. P.—Rennes.	20	
M. E.—Mervaut p/ Poitiers	10	
D. M.—Fez.	5	
F. E.—Fez	5	
P. L.—Fez	5	
M. M.—Fez.	5	
M. R.—Fez.	5	
P. G.—Evreux.	20	
Gr. Esp. Ouvrier.—Orleans.	10	
E. B.—Paris	35	
F. K.—Zagreb.	17'50	
A. S.—Horni Litvinov.	25'25	
J. L.—Gr. Castelnau Magnoac	50	
G. F.—Melbourne	21'82	
K-dino. M.—Evreux.	10	
F. G.—Dammarié s/ Loing.	5	
H. D.—Halluin	10	
H. L.—Dole	15	
L. M.—Sallaumines.	15	
L. L.—Vauves.	5	
M. V.—Olomouc.	20	
J. O.—Lyon	5	
H. Z. Ch.—Tientsin	20	
H. I.—Marseille	50	
P.—La Varenne St. Hilaire.	30	
L. P.—Malacky	25'25	
Esp. Artistaro.—Paris.	50	
H. K.—Kušiko.	10'50	
I. A.—Tours	20	
R. V.—Traincu	7	
Solidaritar—Pizer	20'20	
A. J.—Montdevergues p/ Monifavel	10	
G. N.—Stockholm	5	sv.kr.
Y. G.—Cöp	10	
W. C.—Rotterdam	1	gd.
M. R.—Terorlando	1	
A. S.—Amsterdam	0'19	
D. J.—Rotterdam	1	
T. G.—Weiszaan.	0'50	
K. S.—Wormer	1	
H. K.—Imuiden	1	
J. F.—N. Scharwonge.	2	
A. K.—Gouda.	1'75	
K-ino. H.—Amsterdam.	0'50	
F. v. d. M.—Utrecht	2	
A. v. d. G.—Amsterdam	0'50	
C. D.—Amsterdam	0'50	
G. C.—Leiden.	1'77	
J. v. d. R.—Alblasserdam.	0'25	
G. J. W.—Den Haag.	2	
B. H. L.—Rotterdam	2'80	
L. C. V.—H. Leenwarden.	0'75	
F. L. E. Sekcio Amsterdam «La Generala.	1'50	
L. H.—Ostende	15	b.fr.
Esp. Grupo.—Bruxelles	10	
Esp. Grupo.—Liege	20	
R. D.—Ostende	10	
K. O. L.—Hakans	10	
A. Z.—Jumet.	50	
O. F.—Enival	4'50	
C. P.—Bruselo	5	

ABONMANIERO

Nia gazeto ne havas fiksan abonprezon. Ĝi eldoniĝas nur per laŭvola individua monhelpe de sia legantaro. Ni elektis tiun sistemon ĉar tiel, ĉiu kroma sumeto de tiuj, kiuj povas pagi iomete plie, ebligas la ricevon de agrabla legaĵo al multaj, kiuj pro senlaboreco, aŭ aliaj kaŭzoj, ne povas pagi sian propran kotizon. Tial, se la enhavo k celo de la revuo estas por vi aprobinda k plaĉa, pagu vian liberan abonon al iu ajn el niaj internaciaj agentejoj:

GENERALA INTERNACIA ADRESO

nur por mono
GUSTAVE FARENC
53, Rue Brise-Pain
Poŝtekkonto 13944 Orleans
ORLEANS (Loiret) FRANCIO

NEDERLANDA ADRESO

nur por mono de holandanoj
PETRO van der PLANK
Van-Speijkstraat, 48-1
poŝtgiro 245542
AMSTERDAM W. Nederlando

BELGIO

K-DO M. DELFORGE
93, Rue de Heigne
Poŝtgiro 199106
CHARLEROI

ANGLIO

K-DO O. MELTON
23 Fowler Str. Nechells
BIRMINGHAM 7

SVEDIO

ARBETAR ESPERANTISTEN
Barnhusgatan 8 ö. g. n. b.
Poŝtgiro n.º 53411
STOCKHOLM

REDAKCIA ADRESO POR ĈIO ALIA

POPOLA FRONTO—Mar, 25, Valencia (Hispanio)

POPOLFRONTA LETERUJO

K. H.—Kopenhago.—Ni notis adresojn de novaj abonantoj, al kiuj ni sendos la gazeton. Ankaŭ ni dankas vian helpon.

J. B.—Londono.—Viajn leterojn ni ricevis, kun «gutetoj». Ni notas vian deziron rilate al bulgara k-do k ĝin plenumos. Kara amiko, estu certa ke ni komencis la jaron de la venko. Viajn vortojn ni tute dankegas. Ĝis via nova!

J. L. C. B.—Worthing k J. M.—Mervaut.—Kore dankas ni vian sendon de petitaj n-roj kiuj mankis al nia kolekto pro elterpigo.

I. G.—Cöp.—Pere de k-do Delforge ni ricevis vian mensendon, kiun ni dankas; la kanto eble publikigota. Koran saluton!

G. T.—Raasikü.—Vian gratulon ni ricevis; la Teruelá venko ne restos la lasta. Pri via dua mensendo ni nenion scias. Viajn bondezirojn ni multe dankas.

J. L.—Pouy.—Ni ricevis la gazeton, kiu estas tradukitan artikolon. Ni dankas la tradukon k ties sendon. Fratecan saluton!

Th. K.—Trebic.—Responde al via p. k. ni sciigas, ke la mensendo estis jam kvitanĉata kiam ni ricevis vian klarigon. Tial ni kvitanĉas nur sub via nomo. Viajn bondezirojn ni dankas k reciprokas.

B. G.—Gablónz.—Kun emocio ni legas la enhavon de via letero, kiel ankaŭ viajn bondezirojn.

A. M.—Londono.—K-doj Bosch k Hernandez legis kun plezuro vian afablan leteron, por kies sendo k enhavo ni tute dankegas.

B. H. L.—Rotterdam.—La enhavon de via letero ni zorge notis. Ni dankas vian klopodojn k instigas vin al senĉesa daŭrigo.

J. P.—Plzen.—Via p. k. bone trafis nin. Ni agos laŭ viaj indikoj. Ade ni dankas pro via sindona helpo.

H. N.—Malmö.—Ni notis la enhavon de via ŝatata letero. La mensendon ni kvitanĉas post ricevo. Antaŭdankon!

E. L.—Aberdeen.—Vian p. k. ni ricevis k sendos la gazeton laŭ via deziro. Ne estas fiksa abonprezo, sed vi povas sendi ĝin al nia peranto laŭpove aŭ laŭplaĉe. Dankon!

E. A.—Parnu.—Viajn amikajn vortojn ni multe ŝatas k instigas nin al persista laboro. Koran saluton!

W. M.—Oulu.—Ni zorgos pri viaj indikoj k sendos la manĉajn n-rojn. Viajn bondezirojn ni reciprokas.

M. D.—Paris.—Viajn vortojn k mensendon ni dankas. Kiel vi konstato ni aperigas anoncon laŭ via deziro k esperas ke ĝi efektos.

M. G.—Farté.—Ni ricevis vian p. k. kun mensendo, kiun ni kvitanĉas aparte. Varmege ni dankas vin.

E. K.—Zagreb.—Ni bone ricevis vian leteron k tute komprenis vin. Ni sendos laŭ via deziro. Koran saluton!

J. M.—Troyes.—Ni vin dankas pro via traduko k koncerna sendo de la gazeto. Ni esperas ke vi daŭrigos tiun efektan taskon.

R. V.—Trainou.—Kun malfruo ni respondas vian leteron. Ĉerte nuntempaj faktoj pruvas al vi nian ekzistantan unuecon. Vi ricevos la manĉajn n-rojn. Ni kordanĉas vian amikajn dezirojn.

F. R.—Sur Tajo.—Viaj konsideroj estas atentindaj, sed rimarku ke nur ĵemas pri laŭpova aŭ laŭvola abonprezo, tute ne deviga. Vi povas sendi ion ajn laŭ via plaĉo.

V. B.—Leningrado.—Ĉio bone trafis nin. Ni publikigas la deziratan anoncon. Viajn amikajn frazojn ni sincere dankas.

P. L.—Parnu.—Laŭ via deziro ni sendis la leteron al k-do. Person k esperas ke la aranĝo sukcesos. Koran saluton!

R. H. K.—Utrecht.—Ree ni publikigos anoncon k esperas ke ĝi nun efektos. Viaj pravaj k amara konsideroj estas pravaj, sed... tion fari? Laboradi k laboradi por venki ĉion! Fine ni sendube venkos la agemon de l' malamikoj k la neagemon de tiuj «amikoj». Koran saluton!

KORESPONDADO

Simpla trilingva anonceto 4 f. fr.

BULGARIO.—K-do St. Stanev, str. kn. Ĉerkaska 7 Svišov, 24-jaraĝa studento dez. kor. k. ĉ. l. pri ĉ. t. Nepra respondo!

SOVETIO.—K-do Oktavo Saremo, strato Karlo Liebknekt 74, ĉambro 74, Leningrado 136, 14-jaraĝa dez. korespondi kun junuloj samaĝaj.

SOVETIO.—K-do Sidelnikov Aleksandr, ulica Marata N.º 113, Miĉurinsk, dez. interŝangi P. M., P. K. k ĵurnalojn.

HISPANIO.—K-do Angel Mateu, Parra 9, Bugarra (Valencio) deziras korespondadi kun sveda aŭ ĉina knab-in-o.

BULGARIO.—Bulgara k-do petas nin sciigi al A. Pencik, Kharkov 17, ul. Kotlova 66/3, USSR kaj A. van Kampen, Amsterdam, Nederlando, sribi al li ĉar li ne scias iliajn adresojn de post jaroj. Adreso de k-do Hristovski estas la malnova.

Presejo de J. Olmos, Alicante, 55, Valencia